(ZEITUNGSDRUCKSACHE)

Ч. 13. 26. березня 1944. Рік II.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 163-47
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39

ТИЖНЕВИК
„Chełmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 163-47
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
Піврічно „ „ 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Православний Єпископат України

гостро протестує проти большевизму і осуджує його

ВАРШАВА. У вівторок, 14. березня губернатор варшавської области, д-р Фішер, прийняв у приявності високих представників управління области і преси зібраних на першій сесії Святого Синоду Української Православної Автокефальної Церкви, єпископів. В імені зібраних владик митрополит і адміністратор — Полікарп передав губернаторові прийняті на Св. Синоді постанови та водночас подякував за сердечне прийняття, що його зазнали владики, нижчі духовники й вірні Української Православної Церкви на території Генеральної Губернії, куди вони схоронились від большевицької навали. Після відчитання меморіялу, що його вирішив Св. Синод, губернатор д-р Фішер заявив, що він передасть цей важний документ боротьби проти большевизму ще того самого дня Ген. Губернаторові. Після знищення жидо-большевизму виб'є година визволення. Українська Православна Автокефальна Церква може бути завсіди певна підтримки та активної допомоги німецьких органів влади, — заявив губернатор д-р Фішер. По тій промові, яка закінчила офіціяльну частину прийняття, зібрані українські православні владики та інші українці, що їм товаришили, були гістьми губернатора. Присутні були владики: митрополит Полікарп, архієпископ з Дніпропетровська Геннадій, архієпископ з Умані Ігор, архієпископ з Чигирина й Києва Ніканор, єпископ з Переяслава Мстислав, єпископ з Рівного Платон, єпископ з Мелітополя Сергій, єпископ з Лубен Сильвестер, єпископ із Кіровограду Володимир, єпископ із Дубна В'ячеслав та архімандрит із Полтави Досифей.

На початку свого меморіялу українські православні владики стверджують, що завдяки сучасній боротьбі за визволення Европи від впливів безбожницького комунізму, завдяки німецькій зброї, Українська Православна Автокефальна Церква відновила у 1941 р. своє життя, визволившись від залежности з-під Московської Православної Церкви. Цю подію ввесь український нарід стрінув з безмежною радістю. Меморіял українських владик пригадує при цій нагоді, як то Українська Православна Церква втратила у 1686 році внаслідок підступів і підкупства свою незалежність у користь Москви. Український нарід уперто вів боротьбу проти тієї церковної залежности від Москви впродовж всього часу своєї політичної залежности. У 1917 році негайно приступлено до віднови церковно-організаційної незалежности України від Москви, але й тоді не обійшлось без боротьби. У боротьбі проти Української Православної Церкви та проти українського народу московські єпископи знайшли собі швидко союзника в комуністичнім уряді Сов. Союзу, дарма, що той уряд був ворогом узагалі кожної релігії й кожної церкви. У 1920 році Московська Церква підпорядкувала Україну у церковному відношенні знову Москві, яка тоді була вже безбожницька й комуністична. Таким чином Московська Церква пішла знову на руку старим російським імперіялістичним цілям, що їх перейняли нові московські правителі. Не зважаючи на те, та всупереч усім репресіям, які стали голосні в усьому світі, відновлена у 1917 р. Українська Православна Автокефальна Церква проіснувала як незалежний організм майже до 1930 року. Меморіял православних владик змальовує потім стихійне відгородження релігійного та церковно-організаційного життя майже від першого дня визволення України німецькими військами з-під большевицької

(Докінчення на 2-ій стор.).

ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Воєнні змагання продовжувалися на всіх фронтах. Мабуть до найбільшого напруження вони дійшли в південній частині східного фронту. До завзятих боїв прийшло також і в Італії, де аліянти почали офензиву коло Касіно і на Далекому Сході. Рахуючися з можливістю ворожої інвазії на заході Німеччина віддавна приготована зустрінути напасників. Саме через те німецький військовий провід перейшов на Сході до тактики рухомої оборони, щоб зосередивши відповідні сили на заході, нанести ворогові на випадок його висаду рішальний розгром. Мабуть щойно після того можлива була б друга фаза війни, тобто ліквідація большевицької небезпеки на Сході.

Головні бої на Півдні

До найбільшого напруження дійшли боєві дії в південній частині східного фронту, тобто на великому просторі від долішнього Дніпра аж до Ковля. З початком минулого тижня боєві дії в тому просторі були скупчилися в районі на схід від Тернополя й на південний захід від Кривого Рогу. В першому просторі німецькі війська почали сильний наступ і, знищивши в завзятих боях на вулицях Тернополя большевицький полк, що переходово був удерся до міста, почали посуватися клином на Схід. Цей успішний наступ триває далі. В другому просторі бої мали характер оборонний.

Загрожені німецькими наступами на сході від Тернополя, большевики почали наступати коло Дубна, опісля у напрямі на Ковель. Рівночасно на правобережній Україні большевики стали натискати коло Умані в напрямі середнього Бугу а коло Кривого Рогу в напрямі на південь на Миколаїв.

Супроти велетенського большевицького напору на південь німецьке командування згідно з пляном рухомої оборони залишило в гирлі Дніпра Херсон і терени між Інгульцем та Інгулом та по обох боках Інгулу. Хоч ворог своїми наступами хотів перешкодити пляновим рухам німецьких військ, німецькому командуванню удалося зосередити свої головні сили по цей бік долішнього Бугу, з тим, що міста Миколаїв й Нова Одеса на східному березі Бугу стали німецькими оборонними причілками.

Друге вогнище боїв повстало за перехід через середній Буг. Серед велетенських утрат большевикам удалося перейти середній Буг і зайняти деякі місцевості на його західньому березі. Остаточно большевики досягли лінії Тульчин—Бершада. Метою большевицького тиску в тому просторі є Дністер. Тому там прийшло до велетенських боїв, що постійно змагаються.

В останніх боях на Сході збільшилася участь німецького летунства, зокрема в боротьбі над Бугом. Німецький провід кинув у бої на сході 1200 ловецьких машин. Тому втрати большевиків величезні. Знавці кажуть, що тепер, коли мова про большевиків, у південній частині фронту відбувається справжній бій „на винищення". Врешті останніми днями большевики відновили свої безуспішні атаки коло Керчі на Кримі.

У наші дні

Бувають в житті людини такі хвилини, що рішають деколи й про її ціле життя, бувають часи в житті народу, що рішають про його долю чи недолю на десятки а то й сотки літ. Такий час переживають народи Европи тепер. У теперішньому великому змаганні рішається доля і нашого народу. А яка буде доля цілого народу — така буде й доля кожного з нас. Про це давно вже склав народ приказку — „як громадці — так і бабці".

Ми знаємо, що тепер кується доля народів на довгі літа. Тому і господар на селі і фізичний та розумовий працівник у місті стежать за розвитком воєнних дій. Наші думки і наші почуття звертаються передусім на схід, бо очі людини звертаються завсіди в ту сторону, звідкіля грозить небезпека. Слідкуючи за розвитком великих подій, помилково оцінював би положення той, хто на підставі переходових явищ на одному відтинку хотів би твердити про цілість. Людина звичайно не в силі охопити цілости якогонебудь більше зложеного явища, що ж доперва говорити про такий скомплікований процес, як теперішній велетенський кривавий змаг. Нелегко знати звичайному смертельникові, які сили діють тепер, які і де є резерви, які засоби, які пляни тощо. А доперва це все разом узявши дало б можливість бодай в приближенні здати собі справу з цілости теперішнього положення і можливостей розвитку подій в ближчому чи дальшому майбутньому.

Ми знаємо: Німеччина взяла на себе велетенське історичне завдання знищити большевизм, що загрожує руїною всім народам Европи, і цю боротьбу Німеччина рішена вести, аж до остаточної перемоги. В наші дні важкий змаг на Сході створює подекуди поважнішу ситуацію і для Галичини, але це ще далеко не вирішні змагання. Як знаємо з заяв різних провідних мужів, не йде тепер про те чи інше місто, тільки про те, щоб здержувати й винищувати в боях ворожі полчища можливо найменшими силами, щоб до остаточного удару мати потрібні сили, якнайбільш боєздатні резерви. Очевидно, ми не знаємо, коли і де до нього дійде, але хто знає, чи не прийде скоріше, як того можна б сподіватись.

А тимчасом повага хвилини вимагає від усіх твердости, витривалости й внутрішнього опанування, бо брак цього міг би ще й збільшувати лихо. Шоб

перетривати ті переломові, без сумніву важкі для кожного часи, треба нам якнайбільше взаємного взаємозуміння, доброзичливости і щирої взаємодопомоги.

В обличчі кожної небезпеки будиться в людині інстинкт самозбереження. Людина старається уникнути нещастя, але це не завсіди можливе. В рішальних змаганнях за долю народів мусять бути жертви, великі жертви майна, крови й життя. Але всі теперішні лиха, хоч які тяжкі і не були б вони для поодиноких людей і родин, ще не є найбільшим нещастям. Справжнім нещастям була б перемога большевизму, що знищила б майбутнє европейських народів, їх релігію і культуру. Тому, які ще удари й не принесла б нам війна, мусимо бути тверді й незломні, щоб спільно перебороти дні важкого лиха і діждати часу, в якому большевизм буде знищений у рішальному ударі.

(я. т.)

Православний єпископат України

гостро протестує проти большевизму і осуджує його

(Докінчення зі стор. 1-ої).

влади. У тому часі на всій Україні не залишилось було більше українських духовників як сто душ, які врятувались від большевицьких переслідувань, працюючи як фізичні робітники. Поверх 40 єпископів та коло 3.500 священиків вигинуло у казематах ГПУ, або в далеких таборах на засланні на Сибірі, у Туркестані, чи інших далеких совітських теренах.

Квітучий розвиток відновленої Української Православної Автокефальної Церкви припинили, на жаль, знову воєнні події, які принесли з собою нову потопу безбожницького комунізму в Україні. Єпископи, духовники й вірні Української Православної Автокефальної Церкви мусіли покидати свої епархії, парохії і села та шукати під охороною німецької армії рятунку на Заході, знаючи, що насправді московсько-большевицький уряд ні трохи не змінив свого відношення до справ релігії й Церкви. Сьогодні Москва має лише одну ціль: фізичне знищення українського народу. З волі Провидіння єпископи й священики Української Православної Автокефальної Церкви вибрали на тимчасове своє перебування територію Генеральної Губернії, де вони знайшли сердечну гостину. Проте вони свідомі своєї дальшої моральної відповідальности за духове життя православного українського народу і тому вони збираються на чужині, підготовляючи себе й своїх вірних до повороту на Батьківщину. Те становище українських єпископів знайшло зрозуміння в уряді Генеральної Губернії, який дав згоду на синоди православних владик з України. Православні єпископи з України готові далі стояти в передових рядах борців за ідеї християнської Европи. У боротьбі за ці ідеї під проводом Німеччини український нарід приніс уже у жертву своїх найкращих синів. Безбожницька комуніст. Москва, яка стоїть під безпосереднім впливом жидівства, веде боротьбу з цілою Европою, боротьбу, в якій жидівство змагає до знищення християнського культурного й духового добра Европи. Український нарід віддає себе у розпорядження християнських народів Европи, змагаючи, як і вони, до перемоги добра над злом. Православні владики з України глибоко вірять, що Всемогучий Господь не відмовить своєї ласки й помочі побожним народам Европи, які борються за добру справу.

Ми переповіли зміст меморіялу, що його передали українські православні владики з України Губернаторові варшавської области д-рові Фішерові з нагоди свого І-го Синоду, що його відбули у Варшаві, де користають з гостини Правління Генеральної Губернії.

ОГЛЯД ПОДІЙ

(Докінчення зі стор. 1-ої).

Тиша в середній, бої в північній частині фронту

Мабуть тому, що большевики більшість своїх сил кинули на південний схід, в середній частині фронту, зокрема між Прип'яттю і Березиною, прийшло до значного заспокоєння. Одначе згодом большевики знову почали стягати там нові сили, що знову вказує на можливість боїв у тому просторі. Далі на північ ішли бої здовж автостради на Смоленськ.

В північній частині східного фронту більші бої продовжувалися коло Невеля, Острова, Невського озера й Нарви. Німецькі війська та латвійські добровольці легіону ᛋᛋ вперто й успішно звужували ворожий вдім на південний захід від Нарви.

Завзяті бої в Італії

В просторі ворожого висаду коло Неттуно не було більших боевих дій. Зате до завзятих боїв прийшло в середній частині італійського фронту за місто Касіно. Стягнувши більші сили аліянтський провід почав більший наступ. Кожний бій починався тим, що бомбовики бомбардували німецькі становища. Опісля сильно обстрілювала їх артилерія. Щойно тоді посилали повзи й піхоту. Але хоч яка була перевага ворога, німецькі вояки втримували й обороняли свої становища. Після довгих боїв та великих утрат ворожим відділам удалося захопити залізничний двірець і вдертися до середини міста, де лютують завзяті бої. В боях за Касіно беруть участь м. і. новозеляндські, індуські та французькі частини.

Вороже летунство бомбардувало в Італії славні своїми мистецькими пам'ятниками міста Фльоренцію і Падую а зокрема Рим. Щоб в очах світу якось оправдати аліянтські налети на Рим, Рузвелт заявив, що німецьке командування зробило Рим осередком оборони. Та це не відповідає правді, бо німецькі війська від самого початку боїв в Італії вважають Рим відкритим містом.

В повітрі

Вороже летунство налітало на відкриті німецькі міста й оселі, при тому і далі американці налітали задня а британські літаки вночі. Американські літаки скинули бомби в просторі Мюнстеру, Бранщвайгу, Авґебурга й Ульму та Відня, англійські в околиці Штутгарту, на місцевості в західній Німеччині і в райнському просторі. Підчас тих налетів ворог утратив 114 машин, між ними багато 4-ох моторових бомбовиків. Назагал за останній тиждень ворожі налети стали рідші. Крім того значно зменшилося число ворожих бомбовиків а зате зросла їх ловецька охорона. Це вказує на силу німецької протилетунської і ловецької оборони, наслідком чого ворог був потерпів великі втрати у бомбовиках.

Німецькі летуни вдатно бомбардували воєнні об'єкти в південній Англії. Крім того вони двічі заатакували Лондон. Зокрема німецький налет з 15. 3. ц. р. був важчий від усіх попередніх.

Вороже летунство бомбардувало м. тижня столицю Болгарії Софію. Ворожі бомби спричинили втрати між мирним населенням і в мешканнях і та при людних будинках. Потерпіли будинки Академії Мистецтв та Університетської Бібліотеки.

На Далекому Сході

Великі й завзяті бої зав'язали на островах Лос Нерос у групі Адміральських островів на Тихому океані. Американці висіли там ще 29. лютого з метою перетяти японські шляхи сполуки з Рабавлем на Новому Помор'ї та з японськими становищами на островах Бісмарка. Японські залоги почали завзяту боротьбу проти ворожих мостових причілків і проти спроб ворога висісти на інших островах.

На індійсько-бірманському пограниччі японські відділи сміливим ударом зайняли гірський вершок Кенеді.

У п'ятиліття Протекторату

14. 3. ц. р. пройшло 5 років від створення Протекторату Чехії і Моравії. З того приводу протектор мін. д-р Фрік відвідав през. Гаху й передав йому письмо Фюрера з призначенням і подякою для чеського народу за його льояльну співпрацю з Німеччиною. През. Гаха відповів листом, в якому заявив Фюрерові, що чеський нарід зробить усе необхідне для перемоги над большевицькими та англійсько-американськими ворогами европейської справи. Одночасно Фюрер прийняв у Головній Кватирі голову уряду в Протектораті Чех і Морав д-ра Крейчого.

Промова Д-ра Гебельса

З нагоди роковин злучення дунайських та альпейських країв з німецьким материком 15. 3. 1938 р. — промовляв у Зальцбургу мін. д-р Гебельс. Він зазначив, що вже недалекий час, коли Німеччина не тільки, що наздожене, але навіть перевищить ворога щодо технічно-воєнного виробництва. Далі мін. Гебельс зазначив, що ворожі летунські налети не змогли ані захитати морали німецького народу ані знищити німецького воєнного промислу. Тому ворожий табор, добре знає, що він не може виграти цієї війни на полі бою.

Гідна відповідь Фінляндії

Як уже ми писали у відповідь на совітські мирові „пропозиції" фінський уряд в порозумінні з парляментом вислав свої зaвваги. Та — як можна — було здогадуватися — відповідь Москви мусіла бути така, що фінський парлямент, вислухавши звіт голови уряду Лінкоміеса, після $1^1/_2$-годинної наради рішив перейти до звичайного порядку нарад. Інакше кажучи фіни відкинули думки про капітуляцію перед большевиками, що їм так дуже дорадижували Злучені Держави Північної Америки.

Зміни у французькому уряді

В склад французького уряду ввійшов Марсель Деа, який став міністром праці. Деа відомий з того, що він уже давно заступав думку про потребу французько-німецької співпраці. Перед самим вибухом війни він написав знамениту статтю: „Вмирати за Данціґ?" Деа' поклав також великі заслуги при організації французького легіону до боротьби з большевизмом.

Між „союзниками"

Большевики без перезуміння з Англією та Злученими Державами рішили визнати і нав'язати дипломатичні взаємини з урядом марш. Бадоліо і комітетом де Голя. Через те большевики показують, що вони хочуть вести свою самостійну політику на Середземному морі. З того приводу в Англії запанувало доволі прикре збентеження.

Недавно Сталін гостив у себе головного команданта польських військ на большевицькому боці, що вказує, що для большевиків уже перестав існувати польський еміграційний уряд. Тому він тепер нерадо бачений в Лондоні, який хоч-не-хоч дбає про ласку Сталіна. — Через те польський уряд має виїхати до столиці Єгипту — Каїра.

Провідник югослав'янських комуністів Тіто вислав до всіх заграничних банків письмо, щоб вони нічого не виплачували урядові короля Петра ІІ-го з колишніх югослав'янських фондів. Голова народніх комісарів України Нікита Хрущов, промовляючи в Києві, зажадав прилучення до СССР тих теренів колишньої Польщі, яких досі большевики ще не домагалися.

Нова республіка

Ісляндія, острів в північно-західній частині Атлантійського океану досі була злучена особою короля та деякими спільними установами з Данією. Після того, як у 1941 р. на Ісляндії висіли американські війська й через те припинився зв'язок з Данією, за підтримкою американців стала поширюватися течія за проголошенням Ісляндії „самостійною республікою". Це сталося на підставі рішення ісляндського сойму з 16. III. ц. р.

Найвірніший приятель

Ми вже писали, що в нашому житті велике значення мають добрі приятелі. Але є ще один приятель, який, коли його вдало виберемо собі раз, не кине нас до самої смерти. Цей приятель — добра книжка. Виразно зазначуємо: добра книжка, бо книжки ж пишуть люди, і як є добрі й лихі люди, так є і добрі та й лихі книжки. Добра, чесна людина й добру, корисну книжку напише, а від лихої важко чогось доброго надіятися. Тому завсіди важге знати, хто цю, чи ту книжку написав.

Ось між письменниками, що походили з жидів, було чимало таких, що вміли писати легко та принадливо, але вони робили це на те, щоб між нежидівськими народами, що їх вони звали „гоями", ширити розклад та деморалізацію, бо знали, що над здеморалізованими народами легше їм брати верх. Книжки цих жидівських письменників наробили багато шкоди серед нежидівських народів.

Тому таксамо, як при виборі приятелів так і тут, при виборі книжок, треба бути обережним. Але коли ми вже вибрали добру книжку, то вона стане нам найсердечнішим, найвірнішим другом. І не тільки нам, але й нашим знайомим, дітям, а може й внука

„Читання доброї книжки підносить душу людини, просвічує її розум та відкриває дороги до правди й до добра" — каже один учений. А інший пише: „Добрі книжки, це скарбниці гарних слів і золотих думок, що нагадувані й люблені стають нашими невідлучними товаришами."

Цю саму думку висловив був давно і наш найстарший літописець: „Книги це ріки, що зрошують землю, це джерело мудрости". Цими словами хоче сказати літописець, що як без рік не можливе було б життя на землі, так і без книг занидів би наш дух, бо книги це духові джерела мудрости. Високо цінить книжки й наш літописець Козаччини Самійло Величко (жив на переломі XVII і XVIII ст.). Він пише: „Чи може що бути зацікавлений вдачі людській, крім потреб тіла, ласкавий читачу, таке потрібне й таке приємне, як читання книжок і знання давніших подій і пригод людських? Чи ж і тим, що в журбах, може що так скоро подати лікарство, як цей таки книжний з пильністю й увагою вживаний засіб? Зазнав я й сам того, коли в горі, що його мені довелося зазнати, став читати книжки та слухати й із них довідуватися про різні минулі людські пригоди й нещастя, вчився відтіля зносити терпеливо й моє горе, слухаючи науки: „В терпінні вашому скріплюйте душі ваші".

І чи ж не так воно? Так, бо люди, що читають і вивчають з добрих книжок здорові, гарні думки, мимоволі просякаються ними та часто примінюють ці думки в житті й самі стають кращі, здоровіші духом.

Славний італійський поет з XIV ст., Петрарка, каже про книжки: „Я маю друзів, що їх товариство надзвичайно приємне. Ці друзі, як існували в попередніх століттях, так існують і сьогодні. Вони завсіди на мої услуги. Вони готові відповісти завсіди на кожне питання, яке я їм завдам. Деякі з цих друзів вияснюють мені події минулих століть. Одні з них учать мене як жити, а інші як умирати. Одні з них зацікавлюючи, проганяють мою нудьгу та мило зворушують пригнобленого духа, тоді, як ще інші дають мені мудру раду, як загнуздати пристрасті та надіятися в усьому тільки на себе".

Велика це правда! Добра книжка учить і розвеселяє і духа нашого кріпить. І чи ж знали б ми нині „хто ми, чиї сини", чи ж знали б ми минуле нашої землі, коли б не було книжок.

Наші предки, як ми бачили, дуже цінили добрі книжки. І тепер у нашому народі більшість людей знає вартість книжок. Знали наші люди на селах вартість книжки, навіть тоді, як велика більшість була неграмотна. Тому, напр., в 70 рр. минулого століття бувало, що неграмотні господарі платили школяреві по два крейцарі за те, що він їм читав книжку.

Сьогодні вже багато краще. Неграмотних серед нас щораз менше, книжка здобуває собі щораз ширше поле. Але коли хочемо ще більше поглибити і поширити освіту і культуру, мусимо ще більше цінити й любити книжку та старатися мати як найбільше цих найвірніших приятелів у своїй хаті.

А. Л-ий.

Чин Всепрощення
на Святій Даниловій Горі

Дня 27. лютого, в Неділю Прощальну (в Прощену Неділю), Високопреосвященніший Архиепископ Іларіон відправив у Катедральному Соборі урочисту Службу Божу, а о годині 17-ій, у Св. Андріївській Архиепископській Церкві, у сослуженні п'ятнадцяти священослужителів, Вечірню, яка закінчилася величним Чином Всепрощення.

Підчас св. Літургії й Вечірні, перед Чином Всепрощення Владика Архиепископ з великою перекопуючою силою говорив про необхідність чистого й сердечного всепрощення, бо тоді тільки Господь Бог прощає й нам наші гріхи, на що маємо багато прикладів у Старому й Новому Заповіті. Правда, що тяжко прощати гріхи ворогам нашим, але це прощення потрібне також нам самим, бо воно робить нас чистими та міцними. Господь Ісус Христос показав нам приклад всепрощення. І ми повинні один одному прощати гріхи, коли хочемо, щоб на світі запанувала любов, без якої світ устояти не може.

„Я, Ваш Архипастир", говорив Владика, „перший прошу вас, тут присутніх, та все Духовенство й вірних моєї Єпархії простити мені мої гріхи. Простіть мені мою гордість, простіть мені мою немилість, а найбільше простіть мені мою неміч. Я бачу страждання ваші, я болію болями вашими, але не завжди так, як би мені хотілось, можу вам допомогти. Це мене найбільше болить, і в цьому почуваю свій найбільший гріх, — що оборонити вас не можу так, як би мені хотілось. Простіть мені, чим я согрішив у сьогоднішній день, та по всі дні мого життя,— словом, ділом, думкою й усіма моїми чуттями".

Слова Архипастиря до глибини душі зворушили серця вірних, що ними переповнена була Церква. Підходячи до Гольгофи та її цілуючи, вірні щиро просили прощення своїх гріхів також у свого Архипастиря та один ув одного. У цей час катедральний хор співав великодні піснопіння (Великодні Ірмоси й Стихири).

Глибока своїм змістом та перейнята щирою християнською любов'ю проповідь Його Високопреосвященства, спів великодніх піснопінь та величний Чин Всепрощення створили в церкві атмосферу надзвичайно великої духовної насолоди. Збудовані на дусі величною урочистістю, розходились вірні з рішучою постановою вступити на шлях щирої покути, всепрощення та духового оновлення, щоб сподобитись чистим серцем славити Воскресення Христове.

М.

З життя Холмської Духовної Семінарії

Дня 29. лютого ц. р. в Холмській Духовній Семінарії закінчилися іспити на II і I семестрі. Всі приписові іспити за II семестр склало 9 студентів, два студенти перейшли на II семестр з одною поправкою, трьом студентам Професорська Рада іспити з деяких предметів відложила до дня 30. квітня ц. р., один студент залишився для повторення II семестру. За I семестр всі приписові іспити склало 14 студентів, 5 студентів перейшло на II семестр з одною поправкою, 5-ом студентам дозволено складати іспити за II і I семестр одночасно, три студенти до іспитів не зголосилися.

На день 1. березня ц. р. в Семінарії було 12 професорів і 43 студенти. Крім того, в Семінарії працюють ще такі особи: в канцелярії секретар, в Інтернаті завідуюча кухнею, куховарка й помічниця, в семінарському будинку один сторож.

Спосіб навчання в Семінарії викладовий. Програма навчання академічна. Більшість студентів у Семінарії або має закінчену середню освіту, або таку вже доповнили в Семінарії. Всі студенти Семінарії не мають освіти менше як 6 кл. гімназії. Всі незаможні студенти користають з стипендій. На покриття стипендій Духовна Семінарія має: від Духовної Консисторії 4000зл. місячно, від УЦК 300 зл., від УДК Біла Підляська 300 зл., від УДК Грубешів 200 зл. Всі стипендії іменні. Майже всі студенти мешкають в Інтернаті, де мають повне утримання.

Все життя в Семінарії проходить під безпосереднім доглядом і опікою Високопреосвященнішого Владики Архиепископа Іларіона. Владика сам особисто читає студентам методологію Наукової Праці.

Обов'язки Ректора Семінарії виконує Прот. м-гр Євген Барщевський, а Духівника й Директора Інтернату Прот. Гавриїл Коробчук.

ГІМНАЗІЙНИЙ ХОР В АРХИЄПИСКОПА ІЛАРІОНА

У неділю, дня 23. січня Високопреосвященного Архиепископа Іларіона, відвідав гімназійний хор, який, під диригуванням проф. С. Білого, дуже гарно виконав багато колядок і щедрівок. Подякувавши хорові за відвідини та гарний спів, Владика заохотив молодь до праці, не зважаючи на тяжкі воєнні обставини, й передав на стипендію для найбіднішого учня-учениці, що співає в хорі, 300 зол., та уділив усім хористам своє архипастирське благословення.

Діти ждуть весни

(*) Вся природа по зимовім відпочинку будиться до творчого життя. Звірі, птиці, комахи — все жде теплих сонячних променів. Наближення весни радісно переживають і люди, бо ж і вони діти природи. Вони з надією вичікують днів праці, від якої залежить їх добробут і дальше існування. Особливо багато радощів приносить весна дітям.

Діти радіють весною, бо вона несе їм те, за чим вони так дуже скучали: рух, волю, повітря, здоров'я. У зимових мріях про майбутні радощі, що їх принесе весна, немало втішались діти сподіванням на побут у дитячому садку. Адже чимало діточок уже користали з його добродійств і готуються користати з них і надалі, по зимовій перерві. Їх молоденька пам'ять зберегла до сьогодні десятки чудових ігор, пісеньок і віршів. Їх думки тягнуться до цього ясного привітного дому десь біля церкви або школи, де торік серед забав і співів у безжурному гурті гарно минали дні їх життя. Багато радости і користи находять діти у гурті друзів і подруг, в спільних заняттях, в одній бадьорій маленькій сім'ї, де добра пані-виховниця зосередила в собі добрі прикмети матері, вчительки і подруги, де ласкою й лагідним словом однаково плекає добрі нахили і виполює лихі навики.

Дитячий світ має свої окремі закони й вимоги. Заспокоїти їх — це святий обов'язок батьків. Не треба дивитись, що війна гуде і підкочується ближче до нашої вужчої батьківщини! В воєнних умовинах треба власне з посиленою дбайливістю наглядати за вихованням дітвори. Треба по змозі створити дітям такі умови фізичного і психічного розвитку, на які війна не мала б впливу. Цього можна добитися тільки збірним зусиллям усього громадянства, коли ввесь нарід перебере на себе ролю батька, що дорожить майбутнім своєї дітвори і коли однаково заможна, чи вбога дитина матимуть змогу виростати в оточенні дитячого садка.

Справа дошкільного виховання поступила в нас помітно наперед. Допомогло цьому належне освідомлення батьків та підготова кваліфікованих виховниць. Чимало сезонових садків перетворилися в постійні. Незабаром надійде пора відновзи зайнять у дитячих садках. Вже тепер треба по всіх місцевостях зробити перевірку стану підготівних робіт. Стан приміщення, обстанова, харчові засоби, реєстрація дітей, охоплення батьків освідомною акцією, створення окремих комітетів, заготівля наукових і виховних посібників (книжки, ігри, приладдя) ітд. — все це не сміє перестати бути предметом нашої турботи, поки це буде все якслід полагоджене. Хоч би навіть у деяких сторонах нашої країни послабилося трохи позитивно організоване життя, хоч би тут і там менше мали змоги працювати Освітні Товариства, дитячих садків не сміємо лишити поза нашою увагою, бо для розвитку молодого покоління це справа першорядної ваги.

Кожний знає, що воєнні умови зовсім не впливають, напр., на зміну потреби окопувати, підливати й обполювати молоді рослини. Те саме відноситься і до плекання дітей. Діти — ніжні рослинки, яких у воєнний час мусимо ще дбайливіше доглядати і охороняти перед шкідливими впливами.

Учітеся, брати мої!

Наводнення й підсоння України

УКРАЇНСЬКІ РІКИ

Наводнення — дуже важливий географічний чинник, бо від нього великою мірою залежить господарство країни. Україна є добре наводнена, вона має багато рік, серед яких є й великі ріки. Українські ріки вливаються переважно до Чорного моря та до сполученого з ним Озівського моря і тільки в західних українських землях деякі ріки належать до сточища Балтійського моря.

Головною, бо найбільшою, річною областю України є Дніпрове сточище, яке своєю поверхнею займає 510.750 кв. км. Дніпрове сточище — це Осередня, Центральна, Наддніпрянська, або т. зв. Велика Україна. Це та земля, де лежить Київ, давній осередок культурного, політичного й торговельного життя України.

Головною рікою є тут Дніпро. Він, після Волги й Дунаю, третя найбільша ріка в Европі, довжиною 2.285 км. Між усіми ріками земної кулі Дніпро займає довжиною тридцять друге місце. Дніпро — чисто східно-европейська ріка. Витікає він із Білорусі, на Смоленщині, біля села Кльоцева. Його джерело, на багнистому терені, лежить 256 м. над рівнем Чорного моря. Це висота невелика, коли зважити на велику довжину Дніпра, тим то спад його води лагідний, вода його пливе поволі. Спочатку, Дніпро — невелика річка, пливе по багнистій долині. Але скоро збільшується у ньому кількість води і від Дорогобужа Дніпро вже настільки глибокий, що по ньому можуть плавати менші судна. Звідси він скручує на захід і тоді обидва його береги, особливо лівий беріг, стають вищими, а долина Дніпра звужується. Але зараз же долина знову ширшає, береги обнижуються й ріка пливе до Смоленська забагненим тереном. Від Смоленська до Орші знову звужується долина Дніпра, а його береги, особливо лівий, стають високі. Під Оршею, Дніпро змінює свій напрям і аж до Києва пливе просто на південь. Почавши від Могилева, долина Дніпра поширюється, Дніпро входить у багнистий терен і ділиться на кілька рукавів. Багато води дістає Дніпро з правого боку від річок Березини, а ще більше від Прип'яті. Тут перетинає Дніпро північну українську межу. Від місця, де вливається Тетерів, Дніпро присувається до Придніпрянської плити (Правобережжя) і має правий беріг високий, а лівий низький. Під Києвом вливається до Дніпра з лівого боку Десна, і Дніпро вже пливе величчно, ширшаючи звичайно до 700 м. Від Києва звертається Дніпро на південний схід і так пливе до Січеслава (Дніпропетрівського, Катеринослава). Його правий беріг є високий, за винятком трьох місць, де Лівобічна низовина переходить на правий беріг Дніпра, а саме: на південь від Києва, між річкою Россю і м. Черкасами, та на північ від м. Чигирина. Так величчно, поволі пливуть води Дніпра до Січеслава, але тут знову долина Дніпра звужується, а лівий його беріг підноситься. Швидкість Дніпрової води збільшується тричі й Дніпро пливе вузькою долиною, яку собі сам створив у старих твердих скелях, з яких залишилися ще рештки, т. зв. „порогів", на дні Дніпра. Тих порогів є дев'ять. Спадаючи із деяких порогів, вода спричиняє такий шум, що його чути на кілька кілометрів навколо. Пороги були донедавна великою перешкодою в плавбі Дніпром. Тим то нижче останнього порога побудували величезну греблю, яка рівень води над порогами піднесла на 36,7 м. та уможливила плавання великих суден.

На південь від порогів, долина Дніпра ширшає і має багато скелястих островів. З них — Хортиця і Томаківка були колись осідком Запорізької Січі. Це — славне Запоріжжя. Долина Дніпра поширюється і лівий беріг стає зовсім низьким. Тут, по лівому боці Дніпра, є т. зв. Великий Луг, де збиралися українські козаки перед своїми походами. Від місця, де річка Конка (Кінська Вода) вливається з лівого боку до Дніпра, Дніпро повертається на південний захід і на захід, а від Нікополя знову на півд. захід і, нарешті, нижче Херсона вливається дев'ятьма раменами до свого лиману. Лиман — це немов би малий залив, має 64 км. довжини й 14 км. ширини. Він мілкий (має тільки до 6 м. глибини), через те, що вода Дніпра, зустрічаючись тут із морською течією, пливе дуже повільно, а річний пісок осідає на дні лиману.

Дніпро — найбільша й найбільш улюблена українська ріка. Тим то він такий оспіваний у народних піснях, у творах українських поетів і письменників. Давні поляни, предки українців у Київщині, почитали Дніпро нарівні з божеством, а за княжої доби називали його „Славутою". Ця велика слава Дніпра пішла з того, що Дніпро був важним торговельним шляхом і відігравав велику ролю в історії українського народу.

З правого боку вливаються до Дніпра такі більші ріки: Березина (на Білорусі), Прип'ять, Тетерів, Ірпінь, Рось, Тясмин і Інгулець. Найбільша з них — Прип'ять (795 км.), випливає на Волинській плиті, але зараз увіходить на Полісся й тут вона є забагненою рікою, подібною, як і ціле Полісся. До Прип'яті вливаються — з правого боку: Туря, Стохід, Стир з Іквою, Горинь зі Случем, Уборть і Уж, а з лівого боку: Пина, Ясельда і Птич.

З лівого боку вливаються до Дніпра: найбільша — Десна (1.127 км.) з Сеймом, а далі: Сула, Псло, Ворскла, Самара й Конка.

Другою найбільшою українською рікою, що вливається до Чорного моря, є — Дністер, довжиною в 1372 км. Витікає він із Високого Бескиду, біля села Вовче, під верхом Розлуч, на висоті яких 700 м. над рівнем моря. Спочатку пливе він, як дикий потік із дуже рвучкою течією. Потім передирається в північно-західнім напрямі через північні узбіччя Карпат, повертається на схід і біля Самбора виходить на рівнину, де витворює великі багна. В околиці Миколаєва кінчаються багна й Дністер пливе далі широкою рівною долиною і робить закрути. Коло Нижнева зближаються до себе обидва береги долини й Дністер входить у яр і пливе ним аж до Тирасполя, де його долина поширюється, береги його стають низькі й забагнені. Нарешті вливається до свого лиману (32 км. довжини, 9 км ширини і до 2 м. глибини), а потім до моря.

До Дністра вливаються з правого боку: з Карпат — Стрий з Опором, Свіча, Лімниця й Бистриця; з Басарабії пливуть повільно Реут і Бик. З лівого боку вливаються до Дністра: Стривігор, Верещиця, Гнила Липа — вони течуть широкими болотистими долинами та творять багато ставів; а далі — Золота Липа, Коропець, Стрипа, Серет, Збруч, Смотрич, Ушиця, Мурахва та Ягорлик — течуть глибокими ярами з Подільської плити.

Рівнобіжно з Дністром тече Буг, довжиною в 769 км. Витікає з с. Купелі, між Збручем і Случем. У горішній своїй частині тече він забагненим тереном, а далі пливе яром і вливається до лиману, що з'єднується з лиманом Дніпра.

До Дунаю, який витікає у Німеччині та вливається до Чорного моря, з української території витікають притоки Тиса (1400 км. довжини), Серет і Прут з Черемошем. Прут і Черемош визначаються найкращими долинами, а Прут творить гарний водопад біля Яремча.

До Озівського моря вливається Дін, якого тільки горішня частина лежить на українській землі. Його найбільша притока Дінець, — це чисто українська ріка. Обидві ці ріки творять у середній своїй частині коліна, що нагадують коліно Дніпра.

До Озівського моря вливається і Кубань (728 км.), що витікає з льодовиків Ельбруса, найвищої вершини Кавказу, спочатку тече на північ, дістається на Передкавказзя і тут скручує на захід.

До сточища Балтійського моря належать українські притоки Висли: гірські — Дунаєць з Попрадом, Вислік і Сян, низинні — Вепр і Буг. Сян (444 км.) витікає з Високого Бескиду, з лівого боку приймає притоки Ославу й Вислік, а з правого боку — Вишню, Скло, Любачівку й Танву. Вепр (234 км.) витікає з Розточчя і в горішній своїй частині є етнічною українською межею. А найдовшою тут українською рікою є Буг (730 км.), що витікає на північному рубці галицького Поділля біля Золочева та в'ється підмоклою рівниною. І такі його притоки: з лівого боку — Полтва, Рата, Солокія, Гучва й Володава, а з правого — Луг, Мухавець, Лісна, Нурець і Нарва.

ПІДСОННЯ УКРАЇНИ

Велике значення для народу має підсоння або клімат країни, в якій він живе. Під кліматом розуміємо температуру повітря, вітри, тиск повітря, атмосферні опади й т. ін. Україна має назагал помірний клімат: він не є ані надто гарячий, ні надто холодний.

Український клімат є окремий від клімату інших европейських країн. Він є інакший, як середземноморський, західно-европейський, чи середньо-европейський клімат. Так само він інакший від клімату Білорусі й Московщини. Він тепліший від клімату обох цих країн і в ньому нема такої різниці між температурою літа й зими. Все ж таки в порівнянні із середньо- чи західно-европейським, а тимбільше із середземноморським, український клімат є гостріший, бо він має гарячіше від них літо й холодніші зими. Через те український клімат зараховують до континентальних (суходемних) кліматів, бо на нього має вплив температура східно-европейського континенту (суходолу). А океанічний клімат залежить від впливу температури води Атлянтійського океану: вона охолоджує літо й отеплює зиму.

Температура України не є скрізь однакова. Взагалі на вищих місцях, у горах є холодніше, як на низовинах. Найтепліше є на південному Криму й на побережжі західного Кавказу. Так само не є однакова різниця між зимою і літом. Найбільша різниця є на південному сході України, отже в Донеччині, де є найгарячіше на українських землях літо, а зими гостріші, як у західній та осередній Україні. З того бачимо, що на південному сході України є найбільше континентальний клімат, а чим далі на захід, він тратить на своїй гостроті так, що західно-українські землі мають клімат посередній між континентальним і океанічним кліматом.

Також і щодо атмосферних опадів є різниці в Україні. Найбільше опадів є в західному Кавказі й у Карпатах. Це є наслідком того, що повітря, стрівшись із горами, піднімається вгору, там охолоджується пара в повітрі і з того виникають атмосферні опади, як дощ, сніг. А так узагалі на українських землях опадів більше у північно-західних її частинах під впливом західних вітрів, які приносять водяну пару з Атлянтійського океану. Тим то, чим далі на схід, тим атмосферних опадів менше й найменше їх на південному сході, на степах України. Такий клімат називають степовим. До сухости клімату в Україні дуже спричиняються сухі вітри, що віють із сходу. Вони влітку дають гарну погоду, а взимку — морози. Атмосферні опади залежать також від тиску повітря в даному місці. Звичайно, як тиск повітря є великий, то гарна погода, а як він малий, то є атмосферні опади, або тільки захмарення небосклону.

Клімат України є взагалі дуже здоровий. Він добре впливає на фізичне здоров'я українського народу.

О. Т.

НОВИНКИ

Панахиди за Тараса Шевченка. В роковини смерти Великого Кобзаря України в церкві Преображення Господнього та в православній церкві Львова, як також і в українській православній церкві м. Кракова відбулися панахиди за спокій Його душі.

Великодні ферії в українських школах. У цьому році великодні ферії в українських школах Ген. Губ. почнуться 12. квітня і триватимуть до 24 квітня.

Очевидець про большевизм. 7. березня в Дрогобичі в залі українського театру письменник Яценко, що сам переживав т. зв. сталінський „рай" і випадково врятувався, розповідав про життя українців під большевицьким ярмом.

Другий студентський авторський вечір. 10 березня у Львові відбувся другий студентський авторський вечір, що його зорганізували Об'єднання Праці Українських Студентів та редакція журналу „Студентський Прапор". У вечорі брало участь тринадцять авторів-початківців.

Плянтатори тютюну. В Генеральній Губернії є тепер приблизно 108 тис. плянтаторів, що управляють тютюн на площі 15.300 га. В 1943 р. зібрано в Ген. Губ. тютюну в чотири рази більше, ніж у 1939 р.

Віщуни весни. Вже з початком березня прилетіли до столиці фінляндії шпаки. Оце вперше від 40 років оці віщуни весни, що звичайно прилітають у квітні або травні, так рано прибули туди.

ХОЛМСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Накладом Холмсько-Підляської Духовної Консисторії видано Холмський Православний Народний Календар на 1944 рік.

Календар має 112 сторінок, з яких припадає на статті, поради й інші відомості 69 сторінок; решта сторінок присвячена на церковний і астрономічний календар, місяцеслов, смішинки та оповістки.

Загальна частина календаря розпочата архипастирським посланням Владики Іларіона: Пречиста вернулася знов до Холма. Далі йдуть статті: Прот. Гр. Метюка: Трьохліття архипастирської праці Владики Іларіона. Проф. д-ра Івана Креп'якевича: Церкви Холмщини й Підляшшя. Професора Ол. Мицюка: Організація села та інтелігент-громадянин. Інж. Миколи Дерев'янко: Чумацьке побратимство. Проф. д-ра Івана Фещенко-Чопівського: Чого наука не знає. Д-ра Миколи Антоновича: Єлисей Плетенецький. Проф. Дмитра Дорошенка: Михайло Коцюбинський. Х. Бородая: Невтомний працівник — Борис Грінченко. Д-ра Софії Парфанович: Як зберегти здоров'я, силу, красу та молодість. Проф. д-ра Леоніда Білецького: Віруючий Шевченко. Архиепископа Іларіона: Бог у природі (вірш). Проф. В. Щербаківського: З життя Архиепископа Парфенія. Аркадія Животька: Чужинці про красу й багатство української мови. Потім ідуть статті: Церква й большевизм. Людина й праця. Свято матері. Проф. П. Кривоносюка: Державна Учительська Семінарія в Грубешеві. М. Савич: Як збільшити вздій молока. Добрий порядник. Цікаві відомості.

Теми й зміст статтей надзвичайно цікаві. В цьому календарі знайде для себе багато корисного і духовний, і світський інтелігент, і селянин.

А. Р.

З життя українських шкіл у Холмі

I. Секція опіки над середньошкільною молоддю при УДК в Холмі

В грудні мин. року при Рефераті Культурно-Освітньої Праці УДК в Холмі утворено Секції опіки над середньошкільною молоддю, яка, поділившись на підсекції окремих шкіл, розпочала свою працю.

Підсекція гімназіяльна, під головуванням судді В. Соловія, відбула вже кілька засідань та нав'язала живий, чинний контакт між професорами і батьками учнів.

В день Св. Миколи відбулася товариська бесіда професорів з батьками в присутності Голови УДК кап.-лейт. С. Шрамченка, в якій взяли участь усі професори гімназії та около 40 душ батьків. При шклянці чаю, в товариській атмосфері, присутні професори і батьки мали змогу обмінятись думками на тему виховання дітей та потреб школи.

II. Матуральні іспити в Українській Гімназії в Холмі

В днях 21. і 22. лютого ц. р. відбулися матуральні іспити в Українській Гімназії в Холмі перед Державною Іспитовою Комісією в складі: Шефа шкільництва Генеральної Губернії надрадника др. А. Гаселіха, Шефа шкільництва Люблинського Дистрикту д-р Кліндера і Директора Гімназії проф. Т. Ставничого.

До іспитів приступило 35 абітурієнтів: з того 23 дівчини і 12 хлопців. Усі абітурієнти склали іспити з вислідом пересічно добрим.

Предсідник Комісії др. Гаселіх у своїй промові до абітурієнтів підкреслив добрий вислід праці професорів і учнів, що підтримує добру славу Холмської Української Гімназії.

Українське громадянство тішиться з вислідів праці своєї середньої школи, тим більше, що праця її в цьому році проходила в незвичайно несприятливих умовинах через брак відповідного приміщення та через труднощі воєнного часу. Не зважаючи на ці несприятливі умовини праця професорів та молоді допровадила до щасливого закінчення науки.

Свідоцтва зрілости одержали такі абітурієнти: Цареградська Євгенія, Хомик Надія, Чижевська Надія, Дедюх Євген, Дедюх Пилип, Денека Віктор, Детюк Лідія, Древецький Володимир, Дзюбанівський Роман, Гаць Галина, Янчевська Галина, Катеринюк Ярослава, Левадна Надія, Лотиш Степан, Луцюк Тамара, Максимюк Людмила, Мандзюк Всеволод, Мартинюк Кузьма, Метюк Лідія, Олесюк Марина, Панасевич Микола, Павлюк Людмила, Рибчинська Марія, Сенюта Уляна, Столярчук Юлія, Шамрик Іван, Шамрик Любов, Швайко Микола, Васильчук Євгенія, Вашкевич Анастасія, Вовк Любов, Вовниш Ольга, Заяць Марія, Зінкевич Микола, Іванчук Галина.

III. Дальша наука в Гімназії.

Після двотижневої перерви в науці, яка повстала в часі матуральних іспитів, з днем 28 лютого ц. р. відновилась наука в усіх семих клясах гімназії, які розмістилися в нових приміщеннях. Навчання йде інтенсивно, хоч ще не всі учні зійшлися: бракує яких 25 відс. учнів, головно з молодших кляс.

В інтересі своїх дітей батьки повинні поспішити з ними до гімназії, щоб не змарнувати шкільного року.

Батько

† Посмертна згадка

Олекса Пастушук, син Максима, 41 р., згинув трагічно вночі проти 18 лютого 1944 в селі Депултичі Руські, волость Кривички, повіт Холм.

Покійний був довголітнім кооперативним і освітнім працівником у рідному селі й завжди корвстався загальною пошаною своїх односельчан. З приходом німецької влади покликано його на віцебурмістра волости Кривички. Ці обов'язки покійний виконував до самої смерти.

Покійний залишив дружину, чотирьох малолітніх діток і старого батька.

Вічна Йому Пам'ять!

† Проф. Д-р Василь Сімович

Надзірна Рада і службовці Українського Видавництва з невимовним смутком сповіщають громадянство, що український вчений проф. д-р Василь Сімович, Людина великої душі і незабутній Товариш праціненадійно помер 13. березня 1944 р. в 65 році свого повного посвяти життя.

Проф. Василь Сімович — відомий мовознавець, дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка і Комісії української мови Всеукраїнської Академії Наук. З Його численних праць з ділянки літератури та мовознавства найбільш відома „Граматика української мови", що осягнула кілька видань і появилася також у німецькій мові.

Покійний колишній діяч Союзу Визволення України і керманич таборових шкіл та учительських курсів під час першої світової війни 1914—1919 рр., редактор видань „Української Накладні" в Берліні та журналу „Життя і Знання" у Львові. З багатогранної наукової діяльности на користь свого народу важливе значення має Його праця як професора української і слов'янської фільології в Празі.

За сучасної війни Покійний був деканом філософічного факультету у Львівському Університеті, а деякий час і керманичем цього Університету, а в останній час працював головним редактором літературно-наукових видань „Українського Видавництва".

В особі Проф. Сімовича українське громадянство втратило Людину, яка все своє життя віддала для добра української нації. Світла пам'ять про Нього повік житиме в наших серцях.

ЗГИНУЛИ ЗА БАТЬКІВЩИНУ

Юрій Ганусяк, стрілець Галицької Дивізії, ур. 9. 2. 1925 р. в Станиславові, помер від ран 24. лютого у військовій лічарні.

Степан Андрусяк, стрілець Галицької Дивізії ур. 25 7. 1925 р. в с. Пасічній, пов. Станиславів, помер від ран 3. березня ц. р. у військовій лічарні. Вічна Їм Пам'ять!

Павло Грабовський

У 80-річчя народження

Павлу Грабовському не довелося, хоч так дуже він прагнув, ціле життя працювати в рідній Україні. Народився він в 1864. році в с. Пушкарному на Харківщині в сім'ї паламаря. Вже з дитячих років великий вплив на нього мала українська народна творчість: українські пісні, що їх співала йому мати та перекази, що їх розказувала бабуся. Ця народна творчість мала також великий вплив на формування і розвиток його поетичного таланту. Навчаючись в Охтирській бурсі, Грабовський знайомиться із революційним рухом передової народницької молоді тодішніх часів і незабаром сам бере активну участь в роботі харківської організації „Чорний Переділ". За це звільняють його з семінарії, заарештовують та ув'язнюють на короткий час в тюрму. Звільнений, попадає він під нагляд поліції і вже від 18-ти років свого життя, має часто з нею до діла. За обвинувачення в участі в революційній організації в 1888 році засуджують його на п'ять літ примусового перебування на півночі — в Іркутській губернії. Але й звідти через рік, за протест проти звірячих розправ царських посіпак із політичними засланцями в Сибірі, його арештовують та висилають ще далі на північ. Доводиться йому там жити у важких матеріяльних умовах. Безвихідна дійсність та погана душевний стан приспішили смерть хворого на легені Грабовського. Помер він у листопаді 1902 року в Тобольську.

Могло б здаватися, що в літературній творчості цієї людини, життєвий шлях якої лукава доля густо встелювала тернами, годі шукати чогось іншого, крім плачу, сліз та нарікання на долю. Але в Грабовського, однак, ми цього не знаходимо. В його поезії панівне місце займає переважно громадська лірика, а тон його поезій не плаксивий, а геройський. Він не скиглить, а, закликаючи до змагань, зазиває всіх українців „стати поруч, як одна душа", бо цього вимагає від нас час і передовсім добро власного народу.

Головна думка його поезій — це праця для Батьківщини, палка любов до Рідного Краю та свого народу. І тому майже кожний його вірш закликає жити і боротися для добра Рідного Краю, змагатись за кращу його долю.

Для нього незрозуміле, як може одиниця турбуватися тільки про себе саму в той час, як треба думати про загал — громаду. Він визнає:

„Власне щастя та турботи,
Власні думи кинь гадать,
До громадської роботи
Слід життя своє віддать!..."

Для цієї громадської роботи, каже він, треба не тільки багато сил, але й „світлої віри" у слушність, корисність та конечність своєї роботи, які не стояли б перешкоди на дорозі.

Відомо, що не той в житті може здійснити великі завдання, осягнути високі цілі, хто, як стебелина, хилиться куди вітер віє, чи пливе за водою буднів, але той, хто бореться з труднощами і шукає нових добрих доріг не тільки для себе, а й для інших. Тому Грабовський заявляє:

„Проти долі буду перти,
Хочу битись, хочу стерти
Слід ворожої наруги..."

І він цінить тих численних безіменних трудівників „борців за будуче", тих:

„Чий вік минув за працею,
як днина,
Сліпим братам, торуючи межу—
Перед тими я впаду на коліна,
Героям тим подяку я зложу!..."

В іншому вірші він славить тих, що „двигли мисль по селах і хуторах", бо саме завдяки їм робиться дальший крок у створенні величного діла. І треба за Грабовським вірити що:

„..Прогудуть громи,
І зітхнем ми, збувшись горя,
Повними грудьми!..."

В. Гаврилюк

Дружина чорногуза

Улюблений у нас чорногуз (цей птах має на рідкість багато назв в українській мові: лелека, байстер, бузьок, бусел тощо), користується незаслуженою славою зразкового подружжя. Але в дійсності це зовсім не так. Звісно, часто буває, що той самий чорногуз з'являється кілька років підряд в тому ж самому селі і оселюється в старому гнізді на колесі від воза. Але майже завше не та сама чорногузиха при цьому буває йому подругою.

Звичайно в кінці березня на гнізді з'являється чорногуз, що повернувся з подорожі на південь. Він чистить гніздо і на своїх довгих ногах бродить по лузі, вишукуючи жаб. Але головне — він чекає. Побоюючись, що підчас відсутности якийсь конкурент може захопити його кватиру, чорногуз якомога намагається обмежувати свої прогулянки. Одного дня чути, як він голосно калатає довгим своїм дьобом. „Вона" прибула і її дружньо вітає він. Вона голосно калатає йому у відповідь на знак того, що його пропозицію приймає.

Чорногузи всі такі подібні один до одного, що в народі склалася думка, нібн чорногуз-батько знайшов і підготував помешкання для своєї старої дружини. Але з того часу, як на птахослідчих станціях окільцьовано було тисячі чорногузів, виявилося, що гарна легенда про подружню вірність чорногузів, на жаль, безпідставна. Чорногуз якраз приймає кожну, не питаючи, як її звати й якого вона походження. Це буває чистий випадок, коли чорногузиха знаходить торішнє гніздо. Чорногуз пристає й на це. Однак таке інколи трапляється, коли він уже знайшов собі подругу на літо. Тоді відбувається бій не на життя, а на смерть. Але тільки між чорногузихами! Він стоїть байдужий на одній нозі і з виглядом нудьги дивиться на бійку. Одна ж напевне залишиться а яка, це його мало цікавить. З тією, що лишиться жива, він без зайвих сантиментів веде далі справу висиджування яєць.

Від 27-го березня до 1-го квітня
затемнення обов'язує
від год. 6.40 веч. до 5.00 ран.

РІЧНА ПРОДУКЦІЯ МАРМЕЛЯДИ

(*) Промисел перерібки овочів розпадається на цілу низку галузей, як от продукція соків, мармеляди, конфітур, компотів, вин, сушні і т. д. Перед війною майже в кожній фабриці перерібки овочів були заступлені вищеназвані галузі. Після закінчення воєнних дій у 1939 р. коли товщу було постійно замало, кожна фабрика переходила майже вповні на виключну продукцію мармеляди. У порівнянні з передвоєнними часами продукція мармеляди в Генеральній Губернії зросла вайменше в 25 разів. Сьогодні продукується в Ген. Губ. понад 70 міліонів кг. Щораз кращу якість випродукованої мармелади можна було осягнути через усунення малих фабрик, реорганізацію продукції і через докладну контролю.

Про віджививну вартість цибулі

(*) Серед городовини цибуля відограє таку ролю, як яблуко серед овочів. Її можна застосувати як варену, чи смажену приправу, можна їсти сиру, а навіть уживати її як лік. Усі доцінюємо смакову вартість цибулі і споріднених з нею рослин, як от часнику, чи інших. До кожної майже страви додаємо сиру, терту, присмажену, чи варену цибулю. Без перебільшення можна сказати, що в нашій кухні цибулю вживаємо щоденно.

Французька кухня має славу дуже вибагливої, а все ж таки часник займає в ній дуже важне місце, зокрема на півдні. Крім доброго смаку цибуля й часник мають величезні віджививні й гігієнічні вартості. Вони передусім добре впливають на очищення нирок. В цибулі та в часнику порівнюючи багато цукру, вапна й сіркового олію, що дає їм характеристичний запах. Цибуля побуджує кружіння крови і причиняється до повставання її червоних тілець. Сік червоної цибулі, змішаний з медом злагіднює кашель.

Прикрий запах цибулі можна легко знейтралізувати, жуючи кілька зерен кмену, або п'ючи сире молоко. Якщо хочемо запобігти тому, щоб очі не заходили нам сльозами підчас чищення і краяння цибулі, треба її чистити в зимній воді, або спарити кип'ятком. В нинішніх часах наше прохарчування обмежене. Кожна господиня старається видумати страви багаті на вітаміни. Пам'ятаймо про цибулю і споживаймо її в якнайбільшій кількості.

Як можна використати сажу

(*) Сажу можна вживати як добриво і як засіб для поборювання хліборобських шкідників, як от земляних бліщок, мшиць, слимаків, чи врешті, бур'янів.

Сажу треба запарити гарячою водою, а після того, як ця рідина прохолоне, підливати нею квіти в вазонах та молоді деревця. Сажу розсипаємо поверх травників, чи луки — вона побуджує ріст шляхетних рослин, винищує бур'яни, мох і кваснi трави. Коли сажею посиплемо ясну, легку землю, чи землю в парниках, вона швидше нагрівається, тим самим рослини швидше кільчаться і ростуть. Перед вживанням сажа повинна добре відлежатися в сухому місці в скринях чи в паках.

Сажою добре пересипати компостові верстви. Тоді земля збагачується віджививними складниками; сажа відстрашує шкідливі для рослин комахи, компост швидше нагрівається і тим самим скорше гниє. Рослини, що їх обпали мшиці, земляні бліщки, чи дрібні слимачки, поливаємо холодним милинням і посипуємо після того сажею. Рослини можемо посипати сажею, як вони мокрі після дощу, чи роси. Так можемо успішно винищувати шкідників на капусті, брукві, редьці, бобі ітд. Коли змішаєте одну третину сажі з третиною вапна і третиною глини, додаючи до цього кінську, чи коров'ячу шерсть, дістанемо добру масу для заклеювання ран і дупел у деревах. Доливаючи потрохи води, мішаємо це, аж поки не одержимо тягучу масу. Мастю, зробленою з однакових частин лугу, несоленого смальцю і пересіяної сажі, намазуємо упряж. Від цього вона буде м'яка і не буде крищитися. Бачимо, що сажу не треба марнувати, вона являється цінною сировиною в господарстві й городництві.

З життя Державної Ремісничої і Технічної Школи з українською мовою навчання

Дня 28. і 29. лютня ц. р. відбулися у Державній Ремісничій і Технічній Школі з українською мовою навчання в Холмі челяднічі і матуральні іспити.

У Ремісничої Школі приступили до іспиту учнів на відділах: слюсарсько-механічнім 24 учні і електричнім 11 учнів. Усі склали іспит з позитивним вислідом. Від початку урухомлення Школи це вже третій випуск челядників у слюсарсько-механічному і електричному ремеслі. Іспитами проводив місцевий Крайсшульрат Барч.

У Технічній Школі було загалом допущених до іспиту 37 учнів і учениць. З цього числа припадає на відділи: хемічний 9 учнів, комунікаційний 10 учнів і механічний 18 учнів. Всі допущені до іспиту учні склали іспит з вислідом позитивним, а саме:

Відділ хемічний: Біронт Ціна, Бучак Володимир, Данилюк Данута, Майкут Марта, Носалюк Ганна, Савків Данута, Солопинка Галина, Турінська Ірина і Уханська Галина.

Відділ комунікаційний: Антонюк Петро, Вальчук Володимир, Виголинський Петро, Коляда Аркадій, Которович Євген, Киричук Іван, Марчук Константин, Неминущий Григорій, Стасюк Євген, і Шулячук Микола.

Відділ машиновий: Вавришук Іван, Дедера Володимир, Гаць Борис, Заяць Олександер, Келяр Євген, Козак Дмитро, Круль Іван, Марчук Євген, Мельничук Іван, Микольський Крій, Нех Іван, Остащук Анатоль, Пелей Іван, Ринковський Іван, Романюк Віталій, Чижевський Василь і Борейчук Євген.

Іспитами проводив Державний Провідник для Іспитових Комісій фахових Шкіл п. Верліх з Люблина.

Від початку урухомлення Школи це вже третій випуск абсольвентів Технічної Школи.

ТЕ-Б

ЗА ВИШКІЛ НАРИБКУ ДЛЯ ШЕВСЬКОГО РЕМЕСЛА

(*) Нещодавно відкрито в Кракові курс для вчителів шевського й камашницького ремесла. Участь в курсі бере 60 ремісників, признаних найкращими знавцями свого фаху. Це перший того роду учительський курс для шевського фаху. Програма навчання обіймає 200 викладових годин.

ВПИСИ ДО ДЕРЖАВНОЇ РЕМІСНИЧОЇ І ТЕХНІЧНОЇ ШКОЛИ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ В ХОЛМІ

Дирекція школи подає до відома: В днях 20—25 березня 1944. відбуваються вступні іспити до Ремісничої і Технічної Школи.

До 1-ої кл. Рем. Школи приймаємо учнів на відділи: слюсарський, електромонтерський, столярський і кравецький, що закінчили 7 кл. нар. школи і мають закінчених 14 літ життя.

До 1-ої кл. Технічної Школи приймаємо учнів на відділи: машиновий, комунікаційний, електромонтерський і хемічний. Кандидатом до згаданих відділів може бути кожний, хто покінчив 6 кл. гімназії та має закінчених 17 літ життя.

Ті, що не мають відповідної освіти для 1-ої кляси, можуть бути прийняті до підготовчих кляс відносної Школи.

Ближчі інформації у канцелярії школи, Холм, вул. Седлецька 3.

Управитель

Дрібне оголошення

Пошукую рідного брата Івана Мапа (Петрівного) з Харкова, котрий в 1942 році виїхав до Німеччини. Хто знав би що про його долю, хай повідомить на адресу: Maria Matz bei Heinrih Glansen, Kurburg Post: Klein-Rheide, Schleswig

Нові видання

1. В. Кубійович — Географія України й сумежних країв, 517 сторін друку з ілюстраціями й 5-ма кольоровими картами, ціна зл. 60,—. 2. Л. Мартович — Твори т. I—III, ціна зл. 50,—. 3. А. Свидницький — Люборацькі, повість, ціна зол. 10,—. 4. І. Франко — Боа Констріктор, повість, ціна зол. 6,—. 5. М. Возняк — Українські перекази, ціна зл. 10,—. 6. І. Гузар-Монціцбович — Підстави навчання німецької мови (граматика), ціна зл. 8,—. 7. О. Пашкевич — німецька мова (самовчитель для початківців), ціна зл. 5,—. 8. Кубійович — Кулицький — Фізична карта Чорноморських Країв, ціна зл. 25,— менша зл. 10,—. Замовляти: „Овид", Львів, Фірстенстр. 37, тел. 231-70 і 109-60. Замовлення виконуємо за попереднім надісланням готівки або за поштовою післяплатою. Книжки висилаємо тільки в границях Ген. Губ. На бажання висилаємо катало-ги 1—4

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: За 1 мм. на 1 шпальту за ред. текстом 1.50 зол., в тексті 100 відс. дорожче. — Максимальний вимір оголошення: 180 мм. на 1 шп., або 90 мм. на 2 шп., або 60 мм. на 3 шп., або 45 мм. на 4 шп. ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 50 грошів за слово, за перше слово грубшим друком — 1 зол.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung. Krakau. Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher 102-79